וכי מכאן אתה למד והלא כבר נאמר במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת הא למה יצא לקבוע א] לו מקום שאם לא שחטה בצפון פסול אתה אומר לכך יצא או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון תלמוד לומר ושחט את החטאת במקום העולה זה בנה אב לכל חטאות שיהו טעונות צפון אשכחן שעיר נשיא בין למצוה בין לעכב שאר חטאות נמי אשכחן למצוה לעכב מנא לן דכתיב בכשבה וכתיב בשעירה אלא אותו למה לי מיבעי ליה לכדתניא ב] אותו בצפון ואין שעיר נחשון בצפון ותניא ג] וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה ס"ד אמינא הואיל ואיתרבו לסמיכה איתרבו נמי לצפון קא משמע לן מתקיף לה רבינא הניחא לר' יהודה לר"ש מאי איכא למימר א"ל מר זוטרא בריה דרב טבי ד] לרבינא ולר' יהודה מי ניחא למאי דאיתרבי איתרבי ומאי דלא איתרבי לא איתרבי וכי ה] תימא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא תיתי בבנין אב אם כן ו] סמיכה גופה תיתי מבנין אב אלא מדורות ז] לא גמרי' ה"נ מדורות לא גמרינן ואלא אותו ח] בצפון ואין שוחט בצפון שוחט מדרבי אחיא נפקא דתניא ר' אחיא אומר ושחט אותו על ירך המזבח צפונה מה תלמוד לומר לפי שמצינו עומד ט] בצפון ומקבל בצפון ואם עמד בדרום וקיבל בצפון פסול יכול אף זה כן ת"ל אותו אותו בצפון ואין השוחט בצפון אלא אותו בצפון ואין בן עוף בצפון י] דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפון ודין הוא ומה בן צאן שלא קבע לו כהן קבע לו צפון בן עוף שקבע לו כהן אינו דין שיקבע לו צפון ת"ל אותו מה לבן צאן שכן קבע לו כלי אלא אותו בצפון ואין פסח בצפון יא] דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר יכול יהא פסח טעון צפון ודין הוא ומה עולה יב] שכן לא קבע לו זמן לשחיטתו קבע לו צפון פסח שקבע לו זמן לשחיטתו אינו דין שיקבע לו צפון ת"ל אותו מה לעולה שכן כליל מחטאת מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות מאשם מה לאשם שכן קדשי קדשים מכולן נמי שכן קדשי קדשים לעולם כדאמרן מעיקרא אותו בצפון ואין שוחט בצפון ודקשיא לך מדרבי אחיא נפקא יג] לן לאו למעוטי שוחט בצפון אלא אין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון מקבל מלקח יד] ולקח נפקא לקח ולקח לא משמע ליה אשכחן שחיטה בעולה טו] למצוה קבלה נמי למצוה אשכחן שחיטה וקבלה לעכב מנלן אמר רב אדא בר אהבה ואיתימא רבה בר שילא ק"ו ומה חטאת הבאה מכח עולה מעכבת עולה שבאה חטאת מכחה אינו דין שמעכבת מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות אמר רבינא הא קשיא ליה לרב אדא בר אהבה * כלום מצינו טפל חמור מן העיקר אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא ולא

והכי

וכי מכאן. צריך ללמד לזה כפני עצמו והלא כל החטאות בכלל תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה וגו': **לקבוע** טז]. לשנות עליו לעכב קיבועו בכך: **או אינו.** בא לעכב אלא לכתוב בו אותו דהוי מיעוטא וללמד זה בצפון ואין שעיר אחר בצפון כגון שעירי יז] יוה"כ ושעירי עבודת כוכבים ושל מוספי המועדות ומה אני מקיים תשחט החטאת כשאר בהמות חוץ משעירים דאותו כתיב למעוטינהו: **תלמוד לומר.** בשעירת יחיד (ויקרא ד) ושחט את החטאת דהוה ליה למכתב ושחט אותה בנין אב הוא לכל יח] חטאות ועיכובא מיהא לא נפקא לן מיניה דליכא למימר למצוה איצטריך ולהביא שעירי חטאות דלא למעוטינהו מאותו דשעיר נשיא. ולקמן פריך ואלא אותו למה לי: **שאר חטאות נמי למצוה אשכחן.** מתשחט החטאת: **דכתיב בכשבה וכתיב בשעירה.** בכולם כתיב במקום אשר ישחט יט] העולה ותני ליה בשעירה ותילף מיניה כשבה למצוה כ] וכי הדר כתביה בכשבה תנהו לענין לפנימיות ולשעירי הרגלים לעיכובא: **ואין שעיר נחשון.** שעירי חנוכת הנשיאים שלא באו על חטא: **לכדתניא** כא]. דאיתרבי לסמיכה וס"ד לרבויי נמי לשחיטה בצפון להכי כתיב אותו למעוטי: **על ראש השעיר.** בשעיר נשיא כתיב והוה ליה למכתב על ראשו: **לרבות שעירי עבודת כוכבים לסמיכה.** משום דמעטינהו ר' יהודה לסמיכה כב] במס' מנחות (דף נב.) מהאי כג] דשעיר המשתלח דכתיב וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי (ויקרא טז) החי טעון סמיכה ואין שעירי עבודת כוכבים טעונין סמיכה ור"ש דרש החי טעון סמיכה באהרן ואין שעיר עבודת כוכבים טעון סמיכה באהרן אלא בזקני העדה ומרבי ליה מהכא: **הניחא לרבי יהודה.** דמרבי ליה לסמיכה איצטריך למעוטי לצפון: **למאי דלא איתרבי לא איתרבי.** דהא רבויא גבי סמיכה כתיב ולצפון מהיכא תיתי: הכי גרסינן להך סוגיא במנחות (דף ט.) **וכי תימא אי לא מעטיה קרא הוה אמינא תיתי בבנין אב א"כ סמיכה גופה לשתוק קרא מיניה ותיתי מבנין אב: בבנין אב.** מושחט את החטאת: **סמיכה גופה נמי תיתי מבנין אב.** דכתיב וסמך כד] על ראש החטאת ומאי למכתב על ראשו (א) אלא בנין אב הוא לכל שמו חטאת שיטעון סמיכה: **אלא כו'.** מסקנא דקושיא היא. סמיכה מאי טעמא איצטריך לרבויי משום דאי לא רבויא לא הוה גמרינן קדשי שעה בבנין אב מקדשי דורות הכי נמי משמיעת כה] לצפון למה לי אותו למעוטי כל כמה דלא לימא קרא לא כו] גמרי בבנין אב: **ולא שוחט בצפון.** אין צריך שיעמוד בצפון שאם רצה עומד בדרום אבל צפון ויושיט ידו בצפון וישחוט: **לפי שמצינו שהמקבל כו'.** מלקח כז] ולקח כדלעיל: ה"ג **אלא אותו בצפון ואין בן עוף בצפון דתניא יכול יהא בן עוף טעון צפון ודין הוא כו' ת"ל אותו מה לבן צאן כו': ואין בן עוף.** מליקת תורין ובני יונה: **שלא קבע לו כהן.** דשחיטה בזר כשרה: **בן עוף קבע** כח] **לו כהן.** [דכתיב והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו וגו' (ויקרא א)]: **שכן קבע לו כלי.** סכין לשחיטה מויקח את המאכלת (לקמן דף צז:) והתם עולה הואי וכן מזרק לקבל תאמר בבן עוף שנמלק בצפורן: **ולא פסח בצפון.** דלא תתייה בקל וחומר הואיל וקבע זמן לשחיטתו בין הערבים יקבע לו מקום נמי לצפון: **מדרבי אליעזר בן יעקב נפקא** לא גרס אלא הכי גרסינן **ולא פסח בצפון דתניא רבי אליעזר בן יעקב אומר כו'** וכן מצאתיה בספרים הראשונים: **אינו דין שיקבע לו צפון תלמוד לומר אותו** גרסינן: **מחטאת.** אי לאו למעטיה הוה מייתינן ליה מחטאת שאינה כליל וטעונה צפון: **מכולהו נמי שכן קדשי קדשים.** כלומר ואי בעי לאתויי נמי מכולהו במה הצד איכא למיפרכיה להא פירכא שכן קדשי קדשים: **לאו למעוטי שוחט בצפון.** אותו דגבי שעיר לאו למעוטי שוחט בצפון קאמרי דודאי מאותו דרבי אחיא נפקא אלא לרבויא מדוקיא למיעוטא דשוחט בצפון דהכי דרשינן אותו בצפון ואין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון: **קבלה נמי אשכחן.** כדאמרן אבל מקבל בצפון: כט] **הא קשיא ליה.** כלומר מהאי טעם דייק קל וחומר דידיה: **טפל חמור מן העיקר.** למד חמור מן המלמד כגון חטאת שבאה מכח עולה דעיקר צפון בעולה כתיב:

הנה"ה אותו בצפון ולא שוחט בצפון. תימה לי"ל קרא הא אפילו לפני ה' לא בעי כדדרשינן לעיל בריש כל הפסולין (דף לב:) בן הבקר לפני ה' ולא שוחט לפני ה' ויש לומר דהכא סובר כר"ש התימני דדריש התם האי כתוב ל] בענין אחר:

מה לבן צאן שכן קבע לו כלי. ותימה דלא פריך הכי בפ"ק דקדושין (דף נז:) לא] ומה בן צאן שלא קבע לו כהן לשחיטתו קבע לו כהן להזאתו בן עוף שקבע לו כהן במליקתו אינו דין שיקבע לו כהן בהזאתו ויש לומר דהתם דכל לב] דינו בכהן לא שייך למיפרך מכלי ול"נ לג] כיון דהדין הוי מהזאה לא שייך למיפרך מכלי דשחיטה וא"ת וליעביד הכא קל וחומר ממקום ומה בן צאן שלא קבע לו מזבח בשחיטתו קבע לו מקום לצפון בן עוף שקבע לו מזבח במליקתו כדדרשינן (לקמן דף סה.) מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה אינו דין שיקבע לו צפון לד] וזה אין לומר דסד"א דבן עוף כיון דחטאת קרייה רחמנא ליבעי צפון דזאת לה] תורת החטאת דשמא דזאת קורא לא הוי אלא לנשמטות לו]: **אלא אין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון.** תימה הא נמי מדרבי אחיא נפקא מדאיצטריך למעוטי שוחט מכלל דמקבל בצפון דאי לא דמקבל בצפון למה לי קרא למעוטי שוחט כדקאמר רבי אחיא לפי שמצינו שמקבל בצפון יכול אף זה כן ושמא רבי אחיא דריש ולקח לו יקח אבל אנן לא דרשינן ליה: **קבלה נמי** למצוה אשכחן. פי' בקונטרס כדאמר אבל מקבל בצפון וקשה דמאותו דכתיב גבי עולה דרשינן ולא שוחט בצפון ומאותו דכתיב גבי חטאת דרשינן אבל מקבל בצפון וא"כ מקבל למצוה בעולה מנא לן וגבי אשם לריכי תרי קראי למצוה לקבלה ומקבל ועוד לז] עיכובא במקבל בחטאת מנא לן דלא מצינו ששנה אלא על השחיטה ועל הקבלה אבל לא על המקבל וי"ל מכיון דאשכחן למצוה לח] מקבל כקבלה ה"ה לעכב וכי האי גוונא אמרינן בפ"ק (לעיל ד.) נאמרה זביחה בחטאת ונאמרה זביחה בשלמים מה התם לא חלקת כו':

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פרק ה מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ג:
ט ב מיי' פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ט:
י ג מיי' שם הלכה ח:

תורה אור השלם

1. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא: ויקרא ו, יח
2. וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העלה: ויקרא ד, כט
3. וסמך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני יהוה חטאת הוא: ויקרא ד, כד
4. ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני יהוה וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב: ויקרא א, יא

גליון הש"ס

גמ' כלום מצינו טפל חמור. עי' כ"ק דף קה ע"א תד"ה לא:

מוסף רש"י

והלא כבר נאמר כו' תשחט החטאת. והא נמי בכלל שאר חטאות היא: לקבוע לו מקום. לשנה עליו הכתוב לעכב: או אינו אלא. לכך יצא שזה טעון צפון. ולא אחר ומה אני מקיים במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת בשעיר נשיא הכתוב מדבר: תלמוד לומר. פסוק שלישי: ושחט את החטאת. ללמד, זה בנה אב לכל החטאות ללמד עליהן שיטענו צפון: שעיר נחשון. שהקריבו הנשיאים שעירי חטאות בחנוכת המזבח, ולהכי נקט נחשון דהוה הראשון, והנהו ממעטי דאין טעונין צפון, דלא באו על חטא כשאר חטאת (מנחות נב.): לרבות שעיר נחשון לסמיכה. שהרי הוא נמי שעיר נשיא, ואי קשיא לך הא דתנן כל הקרבנות היחיד טעונין סמיכה, והאי נמי קרבן יחיד הוא ולמה לי קרא, אפילו הכי איצטריך קרא לרבויי לסמיכה, דשעה מדורות לא ילפינן: לרבות שעירי עבודת כוכבים. שהן נמי שעיר, לסמיכה (שם צב:): הניחא לר' יהודה. דמרבי ליה לסמיכה, איצטריך למעוטי מצפון: אי לא מעטיה קרא. אי לא מעטיה מאותו: תיתי בבנין אב. כשאר חטאות שטעונין צפון, [illegible] לישתוק קרא מעל ראש השעיר דסמיכה ותיתי סמיכה נחשון מבנין אב, דהא מצינו בשאר חטאות דטעונין סמיכה אף זה כן: אלא מדורות לא גמרינן. אלא מדאיצטריך לרבויי לסמיכה ש"מ שעה מדורות, כלומר שעיר נחשון משעיר נשיא לא ילפינן, הלכך לא איצטריך שעיר נשיא לאתויי שעיר נחשון לסמיכה, ולהכי אפילו לא מעטיה קרא לא תיתי שעיר נחשון בבנין אב בצפון ולא איצטריך למעוטי מצפון: ואלא אותו. הקרבן: בצפון. אבל השוחט יכול לעמוד בדרום וישחט בצפון: שכן קבע לו כלי. סכין, דשחיטה כתיב ביה, ובשחיטה כתיב (בראשית כב) ויקח את המאכלת לשחוט את בנו, אבל בן עוף מליקתו בצפורן: מחטאת. נמרינן, דלאו לו זמן קבוע וטעון צפון, וכל שכן פסח, ופרכינן מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות. יקמר מאשם, מייתינן ליה, וקא פריך מה לאשם שכן קדשי קדשים. תאמר בפסח דקדשים קלים הוא, הלכך פסח מלצפון מהאי דינא אימעיט: לאו למעוטי שוחט בצפון. דהאי מאותו דמשעיר נפקא, אלא למילף דמקבל עומד בצפון, דהכי קאמר ר' אחיא אין השוחט בצפון אבל מקבל בצפון, ואי קשיא לר' אחיא לימא אותו בצפון ולא מקבל בצפון, [illegible] (שם נו. וע"ש שם):

מסורת הש"ס

א) מנחות נב., ב) עיין תוס' פסחים יא. ד"ה קוצרין, ג) [מנחות נב:], ד) [שם נג:] ת"כ ויקרא חובה פרש' ו ה"ח, ה) ת"כ שם וע"ש ה"ג, ו) [מנחות נט.], ז) ת"כ ויקרא נדבה פרש' ה ה"ז, ח) ת"כ שם ה"ה, ט) ת"כ שם ה"ו, י) [לקמן סב. מנחות ח:], כ) [לקמן סב. מנחות ח: בכורות יז:], ל) [ועיין תו' קידושין לו: ד"ה ומה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סמיכה גופה וכו' על ראשו ובבנין אב כצ"ל ותיבת אלא נמחק:

שינויי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון. ולא"ם [הכי]:

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com